

MEMO AAN DE RAAD

ZAAKNUMMER: 2023038150

AAN : de gemeenteraad

VAN : Burgemeester A.A.H.C.M. van Extel-van Katwijk

NAMENS DEZE : A.A.H.C.M. van Extel-van Katwijk

DATUM : 12 mei 2023

ONDERWERP : Ontwikkelingen asielopvang

Samenvatting

De gemeente Asten wil bijdragen aan een oplossing voor het tekort aan plekken voor opvang en huisvesting van vluchtelingen in Nederland.

Landelijk zijn er verschillende soorten tekorten wat betreft de opvang en huisvesting van vluchtelingen:

- Opvangplekken asielzoekers
- Opvangplekken Oekraïense vluchtelingen
- Woningen voor statushouders

De gemeente Asten voldoet aan haar taakstellingen voor de opvang van Oekraïners en de huisvesting van statushouders.

We hebben nog geen opvangplekken voor asielzoekers. Vandaar dat Asten nu de focus legt op asielopvang.

Taken gemeente asielopvang

Gemeenten kunnen te maken hebben met twee vormen van opvang.

1. Reguliere asielopvang

Reguliere asielopvang wordt georganiseerd door het COA (Centraal Orgaan opvang asielzoekers). Het COA biedt onderdak aan asielzoekers en begeleidt hen. De gemeente waar een asielopvanglocatie is gevestigd regelt een aantal zaken eromheen, zoals wegen, vrijwilligerswerk, voorlichting en onderwijshuisvesting.

Het Wetsvoorstel 'Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen' ('spreidingswet') is naar de Tweede Kamer gestuurd. De verwachting is dat deze wet op 1 januari 2024 ingaat. Asten zou dan waarschijnlijk 63 opvangplekken moeten creëren, voor minstens vijf jaar. Het wetsvoorstel is in te zien op: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/11/08/wetsvoorstel-gemeentelijke-taak-mogelijk-maken-asielopvangvoorzieningen>.

In april hebben de gemeenten van Zuidoost-Brabant samen een regioplan voorbereid. Hierin staat dat de regio naar verwachting zou kunnen voldoen aan de regionale opgave voor asielopvang.

Als er een reguliere opvanglocatie in Asten komt, dan zal het COA een dergelijke opvanglocatie in Asten in principe beheren. Er is echter een risico dat als de gemeente en het COA het niet eens worden over een geschikte locatie, de gemeente zelf het beheer op zich zou moeten nemen. Het is onduidelijk wat dit precies in zou houden. De gemeente is in gesprek met het COA om hier meer duidelijkheid over te krijgen.

Belangrijke criteria voor de geschiktheid van een locatie zijn volgens het COA de nabijheid van openbaar vervoer en een supermarkt. Het COA geeft wisselende informatie over hoe groot een locatie minimaal moet zijn.

Het kabinet heeft gezegd onder de voorgestelde spreidingswet te zullen zorgen voor reële compensatie voor de kosten die gemeenten maken voor de opvang van asielzoekers. Ook nu al, los van de spreidingswet, zijn er kostendekkende vergoedingen vanuit het rijk voor gemeenten die een asielopvanglocatie hebben. Naast de reguliere vergoeding, krijgen gemeenten die vrijwillig meer plekken bieden dan hun taakstelling - in totaal minstens 100 plekken voor minimaal vijf jaar -, een bonus van €2500 per opvangplek per twee jaar (vrij besteedbaar).

2. Crisisnoodopvang

Crisisnoodopvang is kortdurende opvang op het soort locaties dat gebruikt wordt voor opvang bij incidenten, rampen of crises, bijvoorbeeld sporthallen. De gemeenten en veiligheidsregio's coördineren deze crisisnoodopvang. Crisisnoodopvang is opgezet omdat het COA niet in staat was om voldoende opvangplekken te realiseren.

Asten heeft tot op heden geen reguliere asielopvang en ook geen crisisnoodopvang in haar gemeente gehad.

Het college is van mening dat primair moet worden ingezet op reguliere asielopvang, om te voorkomen dat er crisisnoodopvang nodig wordt. De reden daarvan is dat in de crisisnoodopvang mensen die in kwetsbare posities steeds (in periodes van 6 weken tot 2 maanden) verplaatst worden tussen verschillende tijdelijke locaties die vaak niet aan de reguliere kwaliteitseisen voor opvanglocaties voldoen. Het doel is juist om uit de crisis te komen en voor structurele oplossingen te zorgen.

Bevoegdheden gemeenteraad

Er is landelijk wat discussie over de exacte bevoegdheidsverdeling tussen de gemeenteraad en het college wat betreft asielopvang. Dit heeft onder andere te maken met de komst van de spreidingswet. We hebben dit uitgezocht en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) geraadpleegd.

VNG: "Formeel beslist de raad over de opvang van asielzoekers en voert het college hierover het dagelijks bestuur. Soms doet het college een voorstel en besluit de raad. Gemeenten maken daarbij eigen keuzes; elke situatie is anders. Over de uitoefening van het dagelijks bestuur legt het college verantwoording af aan de raad. Het college dient de raad in ieder geval vooraf inlichtingen te verstrekken over privaatrechtelijke rechtshandelingen, als de raad daarom verzoekt of als de uitoefening ingrijpende gevolgen kan hebben voor de gemeente. Verder hebben de raad en individuele raadsleden het recht om inlichtingen te vragen aan het college en heeft het college de plicht om die informatie te verstrekken."

In Asten kiest het college ervoor om eerst de raad te vragen om met behulp van kaders richting te geven en pas daarna met een voorstel over asielopvang te komen. De raad beslist over asielopvang, in al zijn aspecten (locatie, omvang, samenwerking). Dit past bij de uitgangspunten van het Astens Manifest.

Locatie asielopvang

De raad zal de kaders aangeven waarbinnen een asielopvanglocatie moet passen. Op basis hiervan bereidt het college vervolgens besluitvorming voor.

Vervolg

Het college zal uw raad vragen om kaders te stellen voor asielopvang in Asten. Het doel hiervan is om helder te krijgen welke vorm van asielopvang volgens u het beste past binnen de Astense samenleving.

Voor de commissie van 22 juni 2023 en de raadsvergadering van 4 juli 2023 bereiden we een voorstel voor. Dit voorstel zet uiteen hoe de gemeente Asten haar verantwoordelijkheid rondom de opvang van asielzoekers wil nemen. Ook bevat het een suggestie voor de kaders voor asielopvang in Asten.